

"El major risc és no aprendre res"

Published by [Interacció](#) [1] on 03/06/2021 - 09:00 | Last modification: 06/08/2026 - 10:36

Aquest llibre és especialment rellevant perquè constitueix un dels primers intents de convertir l'experiència immediata de la pandèmia de la COVID-19 en un exercici de reflexió col·lectiva sobre el futur. Més que analitzar la crisi sanitària, proposa utilitzar-la com una oportunitat per revisar les bases de les nostres societats, les institucions, la tecnologia, l'educació, la ciència i la democràcia.

L'obra recull els diàlegs organitzats per la Fundación Telefónica durant el 2020 amb científics, filòsofs, economistes, tecnòlegs, escriptors i responsables públics. El fil conductor és una idea formulada per Saskia Sassen que acaba donant títol al llibre: «**El major risc és no aprendre res**». Aquesta afirmació resumeix una tesi que travessa tota la publicació: les crisis només tenen sentit si permeten generar coneixement capaç de transformar les decisions futures.

El llibre s'organitza en diversos grans àmbits que, tot i abordar qüestions diferents, comparteixen una mateixa pregunta: què revela la pandèmia sobre el món que estàvem construint?

En primer lloc, descriu la COVID-19 com una **crisi sistèmica**. La pandèmia no apareix presentada com un accident excepcional sinó com un fenomen que posa de manifest vulnerabilitats prèvies: desigualtats socials, fragilitat institucional, dependència tecnològica, debilitat dels sistemes globals i insuficiència dels mecanismes de cooperació internacional. En aquest sentit, diversos participants recorden que una pandèmia era perfectament imaginable i que el veritable fracàs no és haver-la patit sinó no haver-ne previst les conseqüències.

Un segon bloc està dedicat a l'**espai públic i les formes de convivència**. El confinament altera radicalment les relacions socials, transforma la llar en espai de treball, educació i vida comunitària i modifica la manera com es construeixen les relacions personals. El llibre presta molta atenció a aquesta experiència quotidiana, combinant reflexions teòriques amb testimonis personals que converteixen l'obra també en una crònica emocional d'aquells mesos.

La **tecnologia** ocupa un lloc central. Els autors coincideixen que la digitalització va permetre mantenir en funcionament bona part de la societat durant el confinament, des de l'educació fins al treball o les relacions personals. Alhora alerten que aquesta dependència accelera riscos que ja existien: concentració del poder en grans plataformes, pèrdua de privacitat, mecanismes de vigilància, noves desigualtats digitals i capacitat de manipulació de la informació. La pregunta ja no és si cal tecnologia, sinó sota quines regles democràtiques s'ha d'utilitzar.

Un altre dels grans eixos és la **ciència**. El llibre reivindica el valor del coneixement científic en un moment en què conviuen la confiança en els investigadors amb l'expansió de la desinformació i els discursos negacionistes. Els debats mostren la ciència no com un conjunt de certeses immediates, sinó com un procés basat en la prudència, la revisió constant i la verificació, precisament quan la societat reclama respostes urgents. Aquesta tensió entre el temps científic i el temps polític és un dels fils més interessants del volum.

L'**educació** apareix com una infraestructura fonamental per afrontar futures crisis. No es limita a la transmissió de coneixements, sinó que és presentada com la principal eina per desenvolupar autonomia, pensament crític i capacitat d'adaptació davant un món caracteritzat per la incertesa.

També hi ocupa un lloc destacat el **canvi climàtic**. Diversos autors interpreten la pandèmia com un advertiment del tipus de crisis globals que poden arribar. El llibre sosté que la resposta a l'emergència climàtica exigeix la mateixa combinació de coneixement científic, cooperació internacional i capacitat política que ha requerit la COVID-19, amb l'avantatge que encara hi ha marge per anticipar-se.

En l'àmbit **econòmic**, les aportacions analitzen la reorganització del treball, l'expansió accelerada del teletreball, les transformacions de les ciutats i les desigualtats derivades de la crisi. No tots els sectors resulten afectats de la mateixa manera i la pandèmia accelera tendències que ja s'estaven produint abans del 2020.

Finalment, el llibre dedica una part important als **canvis geopolítics**. S'hi debat el futur de la Unió Europea, l'equilibri entre llibertat i seguretat, el paper de la Xina i dels Estats Units, així com els riscos que els estats d'excepció consolidin derives autoritàries. Alhora, algunes intervencions, com les de Yuval Noah Harari, defensen que Europa manté un actiu fonamental si és capaç de preservar els drets democràtics fins i tot en situacions extremes.

Per als professionals de les polítiques culturals, el llibre és útil sobretot per una idea transversal: les crisis acceleren transformacions que ja existien i obliguen les institucions a revisar les seves funcions. Encara que la cultura no sigui el seu objecte principal, moltes de les reflexions sobre coneixement, confiança pública, tecnologia, comunitat o sostenibilitat ofereixen un marc de lectura que continua sent pertinent per pensar el paper de les institucions culturals davant futurs escenaris d'incertesa.

*Des d'una perspectiva actual, una part de les prediccions formulades durant el 2020 han estat superades pels esdeveniments, mentre que d'altres han resultat sorprenentment encertades. Aquest fet no redueix l'interès del llibre. Al contrari, el converteix en un document valuós perquè permet observar **com pensaven els especialistes mentre la crisi encara s'estava desenvolupant**. No ofereix tant un diagnòstic definitiu com una fotografia del procés mateix de construcció del coneixement en un moment d'incertesa extrema.* (n. de l'e., 2026)

Referència

López Blázquez, M. (2021). *Repensando el mañana. El mayor riesgo es no aprender nada*. Fundación Telefónica; Taurus. Epíleg de Daniel Innerarity

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Tags: pensament cultural

Tags: cultura i sostenibilitat

Tags: recerca cultural

Tags: valor públic de la cultura

Tags: innovació cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2021/06/repensando-el-manana>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/repensando_el_manana.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8638>